

בלעדיה ? או אם הבנין מניע כלי הרכב, האם אפשר שאחרי מציאות התנועה יחסר הבנין ? ואם תאמר הבנאי בונה את הבית והבית אחר שנבנה אינו זקוק לו. כן ! אבל הבנאי אינו סבת קיום הבית. הוא היה בבניתו רק סבה להתהוות הבית ואחרי שפסק לבנות, גם ההתהוות בטלה וקיום הבית תלוי בסבות אחרות, שעדיין פועלות, כגון חוק המתמיד, ששום דבר לא משתנה בלי סבה. ומה שאומר המחבר, שבא המושג של גיטו וידו באים כאחד, כדי להסיר הסבה המונעת מתמיה, כי מהו הכח ההגיוני, שבא לבטל את הדין, שידו כידי רבו, שהיא אותה הסבה המונעת ? אך אפשר לומר, שכך קבעו החכמים ואם כן הענין הוא דוגמטי ואין כאן מקום לאותו כלל הגיוני שקבע המחבר. כיוצא בזה לא נסכים עם המחבר, אם הוא קובע שלפעמים אנו מוצאים מסובב בלי סבה ורעיונות דומים לזה. אך בכלל מעניינים דבריו כשהוא משתדל להציע לפני הקורא רעיונות תלמודיים או פלפוליים בלבד מודרני. וגם זאת יש להדגיש, שהוא עמדתו כלפי הפלפול איך שהוא, בספרו מוכיח המחבר, שרעיונות בעלי הפלפול לפי דרכיהם הם הם הגיוניים במלא מובן המלה.

צבי קארל

דרכינו ? ...

(על „דרכינו“ — מאסף לבעיות
המדיניות הציוניות והשתוף
היהודי-ערבי)

לפני זמן מה נודמן לי במקום אחר (בירחון „גליונות“ חוברת מ"ט) לנגוע בקובץ „על פרשת דרכינו“, בטאונה של „ברית שלום“ בגלגולה החדש. אנשי קבוצה זו הוציאו כעת קובץ חדש בשם „דרכינו“. במשך החדשים האחרים, שעברו מאז הופיע הקובץ הראשון, נתבררו כנראה דרכיהם ואם אז עוד עמדו על „פרשת

שאם החצר והמתנה באות כאחת, החצר גם כן אינה קונה, מפני שלא ברור הדבר מה קדם למה, אם קנית החצר או קנית המתנה. המחבר מצא בעצמו סתירות לשיטתו, כגון במשחרר עבדו ונותן לו גט והוא משוחרר אומרים : גטו וידו (ז"א האפשרות שידו תקנה למרות שהיא כידי רבו) באים כאחד⁴. וכישוב הסתירות מצא הברד בין הסבה הגורמת מציאות המסובב ובין הסרת הסבה המונעת את מציאותו. הסבה המונעת אין ביכלתה למנוע רק באופן, שגם אחרי התהוות המסובב תהיה במציאות ואם בטלה אחרי התהוות המסובב אין כאן מפריע להתהוות המסובב. הנה העבד הרי יש לו באמת יד, רק הדין חושב אותה כידי רבו ובא המושג של גיטו וידו באים כאחד רק כדי להסיר את הסבה המונעת, שמתוך כך מתהווה ממילא המסובב שחרור העבד. — כלום אין בזה סופיסטמא ? וכי הסבה הגורמת במציאות המסובב אפשר שתחסר אחרי התהוות המסובב ? אם השמש גורמת למציאות האור, כלום אפשר שימצא האור

למסובב או להיפך, אלא בשעה שנצטרפו שתי העובדות, בעלות החצר עם ביאת החפץ לתוכה, ששתיהן הן הסבה, קבל הקנין תוקף, כלומר בא המסובב בעונה אחת עם הסבה.

4) כל הפלפול הזה הוא למותר משני הצדדים. הענין הוא פשוט. החצר היא בבחינת כלי שעל ידו קונים, כמו כל דרכי הקנין : כסף ושטר וכדומה. וכשם שאי אפשר למשל לקונה לקנות בכסף קודם שהגיע הכסף לידו, כך אי אפשר לקנות בקנין חצר קודם שהחצר היא קנינו ונעשית שלו ולא מסעם סיבה ומסובב או מפני שכך רצו החכמים. דברי הש"ך אם כן מיוסדים על הגיון בריא. ובמשחרר עבדו ונותן לו גט הוא ג"כ הגיוני. מפני שכח ידו מבטל את השחרור שבמה יזכה העבד את שחרורו אם ידו כידי רבו ? ר. צ.

שליחי המדינות הערביות גם בזמן הועידה האחרונה בלונדון.

עד כאן טענות הפרופ' בובר כלפי המדיניות הציונית בעבר. ואולם מה לעשות להבא? על כך אין אנו שומעים תשובה ברורה, אם לא נסתפק במליצה הסתמית כי „העיקר הוא להכריע כיום בלבנו בעד אותו הכיוון” (עמ' 5) של „ברית שלום”. הרי ידוע שאין שכנינו רוצים בעליה יהודית ושאיפתם היא עצמאות לפלשתינא ערבית וכיצד להשלים בין התנגדות קיצונית זו ובין אפשרות השתרשותנו בארץ? ה„תיקו” במקומו נשאר גם לאחר שסימנו לקרוא את מאמרו של פרופ' בובר.

חיים מרגלית קלורסקי, במאמרו „דרכינו לאחר הספר הלבן”, מביע את דעתו כי „הפתרון הצודק הוא שביסודו יהא מונח הפרינציפ של שווי זכויות גמור של שתי האומות החיות בארץ בכל ענפי החיים” (עמ' 8) והוא מספר על הצעה ברוח זו שהגיש להנהלת הסוכנות. מבלי להכנס לעצם השאלה, אם התנועה הציונית יכולה וצריכה להסכים להצעה מעין זו או לא — הרי המחבר עצמו מודה „כי יש להגיח כי הערבים לא יקבלו את התכנית הזאת” (עמ' 9) ואם כן למה לערפל סתם את המוחות, להשתעשע בעשית פוליטיקה ולזרוק באויר סיסמאות של „הצלה” ו„שלום” שערך המעשי הוא אפס?

בקובץ משחתף גם „גוי” לתרופה, והוא נגיב יוסוף המכונה בפי המערכת „סוצי-אליסט ערבי”. יש להגיח, כי דבריו זכו להכנס, לקובץ רק תודות לכך, שמחברם הוא ערבי ועי כן נאצלה פריסטיזה „בין-לאומית” על הקובץ. הדברים עצמם אינם ראויים לדפוס משום בחינה. אלה הם פטפוטי תינוק, ששמע פרוות ריקות והוא חוזר עליהן מבלי שייבנו. ולא הייתי מתעכב על דברי שטות אלה לולא נמצאו בהם גם חירושים וגדופים גסים כלפי התנועה כלה, חירושים וגידופים שקשה לי להבין כיצד ניתן להם מקום במאסף, שבין עורכיו גם כאלה המכנים את עצמם ציונים. וכה

דרכים” הרי כעת הם כבר מכרזים על „דרכינו” — דרכים ברורות ובהירות.

כבר ציינתי בדברי הבקורת שלי על הקובץ הראשון, שאין הוא מכניס שום חידוש ובהירות לפרובלימה היהודית-ערבית ואינו מראה שום דרך המובילה להמשכת עבודתנו בארץ מתוך הסכמת הערבים. כך גם הקובץ השני.

לא אגע בכל מאמרי הקובץ — אסתפק באחדים מהם. המאמר הראשון הוא של מ. בובר „על הפוליטיקה שלנו”. הוא משתמש לשם בקורת המדיניות הציונית בכלי הנין המוחלדים של שונאי ציון מסטרא דשמאל, המונים את הציונות בשירות לאימפריאליזם. וכה דבריו של בובר: „טענותנו היתה שנהגנו בסכימה של הפוליטיקה הקולוניאלית המערבית... ו שנצטרפנו איפוא בהחלט אל צד אחד, אל בעל השלטון, ונתמסרנו כליל לשלטונו. התוצאה היתה שקבלנו עלינו את הגושפנקא של עושה דברו של אימפריאליזם... והרי ידוע כמה מפוקפק הוא משני הצדדים מצב של סוכנים” (עמ' 4). ואולם יותר נעים היה לנו לשמוע דברים כאלה מפיו של אחד גדול ברוסיה המעטירה, מאשר מפיו של חכם זה המפיץ מעינות תורתו בירושלים עיר הקודש. ועוד טרוניא בפיו של בובר כלפי התנועה הציונית, על שלא דאגה ל„השתתפות שיטתית של רכוש יהודי ועבודה יהודית בבנין הכלכלי של קדמת אסיה”. בובר בטוח משום מה, שבמקרה זה לא היה קורה ליהודים מה שקורה להם תמיד בארצות הגולה „שהיינו תמיד נטרדים לאחר שפעלנו לטובת איזו ארץ מה אפעלנו”. ואולם בטחון זה — איני יודע על מה הוא סומך. להיפך: הדעה הישרה נותנת שהפיזור בארצות ערב קשה לישראל לא פחות, ואולי עוד יותר, מאשר בארצות אחרות. אנו מוסרים לידי ישמעאל בניית-ערובות מאחינו, העלולים לשלם בדמם בעד כל סכסוך שיסרוץ פעם בינינו ובין הערבים שבארץ-ישראל. ודומני שאוימים מעין אלו, כלפי מזורי ישראל שבארצות ערב, נשמעו מפיות

הציוני את „הפלח והסוחר הועיר העניים“ ? ומי זה נתן לך „סוציאליסט ערבי“ מכובד, את הרשות ואת הזכות לדבר בשמו של העם העברי, שהוא כאילו מתנכר לתנועה הציונית? ואתם, עורכי הקובץ, איך הרשיתם לעצמכם לפרסם דברי שמצה אלה, שאתם יודעים יפה כי הם כוזבים מא' עד ת' ? הרי גם להתרפסות ל„גוי“ צריך להיות גבול ידוע !

בסוף הקובץ מפרסמת המערכת הודעה על יסוד „הליגה להתקרבות ושיתוף יהודי-ערבי“, שכפי הנראה יוטל עליה למלא את תפקידה ה„מזהירים“ של „ברית שלום“ בשעתה. בין מיסדי הליגה נמצאים גם שמות של אנשים הממלאים תפקידים חשובים במפלגות ציוניות כגון מפא"י ו„אחדות העם“. האמנם סמכו מפלגות אלו את ידיהן על פעולות „ליגה“ זו והרשו לחבריהן להשתתף בה ?

גדליה אלקס

דבריו של אותו „סוציאליסט ערבי“ על התנועה הציונית (ברוב חסדו ולשם הבלטת האוביקטיביות הביך-לאומית שלו, הוא כורך יחד את התנועה הציונית ואת אנשי הדמים של המנהיגות הערבית): „שניכם [הציונים והמנהיגים הערבים — ג. א.] שונאים את עמיכם, שניכם מרמים בתעמולתכם הקנאית וההרסנית את עמיכם ושניכם מוכרים את עמיכם לזרים... שניכם מוצצים את דם הפועל, הפלח והסוחר הועיר העניים, אשר גורלם נתון בידכם. רוצחים אתם את עמיכם! העם הערבי והעם היהודי מתוכרים אליכם, אינם זקוקים לעזרתכם!“. לאט לך אדוני „הסוציאליסט הערבי“ ולאט לכם גם אתם העורכים, אנשי הצדק והיושר של „ברית שלום“ ! אמנם, המופתי ותבריו הם חבר רוצחים ופושעים פשוטים כמשמעם, אמנם האפנדים הערבים מוצצים את דם אריסייהם, ואולם האם בדרכים אלה צועדת גם התנועה הציונית ? היכן הניצול, שמנצל המפעל

תקוני טעיות במאמרו של פרופ' א. ש. יהודה

דף	שורה	כתוב	קרי
458	17 מלמעלה למטה	לקמוניות	לקמוניות
461	6 מלמעלה למטה	שנוצאו	שמוצאו
461	6 מלמטה למעלה	ובנו	ומובנו
463	4 מלמעלה למטה	מיישב מתרץ אתן	מיישב ומתרץ אותן
466	13 מלמעלה למטה	שם	שב
467	1 מלמעלה למטה	מקדשי אמון יסתח	אמון וסתח